DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

11. maj 2000 *

I sag C-296/98,

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent C. Tufvesson og B. Mongin, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg hos C. Gómez de la Cruz, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagnercentret, Kirchberg,

sagsøger,

mod

Den Franske Republik ved kontorchef K. Rispal-Bellanger og ekspeditionssekretær S. Seam, begge Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg på Frankrigs Ambassade, 8 B, boulevard Joseph II,

sagsøgt,

angående en påstand om, at det fastslås, at Den Franske Republik har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til EF-traktaten og artikel 6, 29 og 39 i Rådets direktiv

* Processprog: fransk.

92/49/EØF af 18. juni 1992 om samordning af love og administrative bestemmelser vedrørende direkte forsikringsvirksomhed bortset fra livsforsikring og om ændring af direktiv 73/239/EØF og 88/537/EØF (tredje skadesforsikringsdirektiv) (EFT L 228, s. 1) samt artikel 5, 29 og 39 i Rådets direktiv 92/96/EØF af 10. november 1992 om samordning af love og administrative bestemmelser vedrørende direkte livsforsikringsvirksomhed og om ændring af direktiv 79/267/EØF og 90/619/EØF (tredje livsforsikringsdirektiv) (EFT L 360, s. 1), idet den har opretholdt artikel L. 310-8 i code des assurances (forsikringsloven), hvorefter forsikrings- eller pensionsforsikringsselskaber, når de i Frankrig første gang tager en standardforsikringskontrakt i brug, skal underrette Økonomi- og Finansministeriet i henhold til betingelser, der er fastsat ved ministeriets bekendtgørelse herom, og samme lovs artikel A. 310-1, hvorefter den i artikel L. 310-8, stk. 1, omhandlede underretning skal gives i form af et oplysningsskema, som udarbejdes på fransk og indeholder de oplysninger, der kræves efter bilaget til nævnte artikel,

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af formanden for Sjette Afdeling, J.C. Moitinho de Almeida (refererende dommer), som fungerende formand for Femte Afdeling, og dommerne L. Sevón, C. Gulmann J.-P. Puissochet og M. Wathelet,

generaladvokat: S. Alber
justitssekretær: assisterende justitssekretær H. von Holstein,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at parterne har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 16. september 1999,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 28. oktober 1999,

afsagt følgende

Dom

1 Ved stævning indleveret til Domstolens Justitskontor den 29. juli 1998 har Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber i henhold til EF-traktatens artikel 169 (nu artikel 226 EF) anlagt sag med påstand om, at det fastslås, at Den Franske Republik har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til EF-traktaten og artikel 6, 29 og 39 i Rådets direktiv 92/49/EØF af 18. juni 1992 om samordning af love og administrative bestemmelser vedrørende direkte forsikringsvirksomhed bortset fra livsforsikring og om ændring af direktiv 73/239/EØF og 88/537/EØF (tredje skadesforsikringsdirektiv) (EFT L 228, s. 1) samt artikel 5, 29 og 39 i Rådets direktiv 92/96/EØF af 10. november 1992 om samordning af love og administrative bestemmelser vedrørende direkte livsforsikringsvirksomhed og om ændring af direktiv 79/267/EØF og 90/619/EØF (tredje livsforsikringsdirektiv) (EFT L 360, s. 1), idet den har opretholdt artikel L. 310-8 i code des assurances, hvorefter forsikrings- eller pensionsforsikringsselskaber, når de i Frankrig første gang tager en standardforsikringskontrakt i brug, skal underrette Økonomi- og Finansministeriet i henhold til betingelser, der er fastsat ved ministeriets bekendtgørelse herom, og samme lovs artikel A. 310-1, hvorefter den i artikel L. 310-8, stk. 1, omhandlede underretning skal gives i form af et oplysningsskema, som udarbejdes på fransk og indeholder de oplysninger, der kræves efter bilaget til nævnte artikel.

De relevante retsregler

Fællesskabsbestemmelserne

2 Artikel 6 i direktiv 92/49, der findes i direktivets afsnit II under overskriften »Adgang til udøvelse af forsikringsvirksomhed«, indeholder følgende bestemmelse:

»Artikel 8 i direktiv 73/239/EØF affattes således:

'*Artikel 8*

...

3. Dette direktiv er ikke til hinder for, at medlemsstaterne opretholder eller indfører love eller administrative bestemmelser, der foreskriver godkendelse af vedtægterne og fremlæggelse af alt materiale, der er nødvendigt for den normale gennemførelse af tilsynet.

Medlemsstaterne må dog ikke fastsætte bestemmelser, der foreskriver forudgående godkendelse eller løbende anmeldelse af de almindelige og specielle betingelser i forsikringspolicer, af tariffer og af formularer og andre trykte dokumenter, som et selskab agter at anvende over for forsikringstagerne.

Medlemsstaterne må hverken opretholde eller indføre krav om forudgående anmeldelse eller godkendelse af tarifforhøjelser, medmindre sådanne krav er et led i en almindelig priskontrolordning.

...'«

3 Artikel 29 i direktiv 92/49, der findes i direktivets afsnit III under overskriften »Harmonisering af betingelserne for udøvelse af forsikringsvirksomhed«, indeholder følgende bestemmelse:

»Medlemsstaterne må ikke fastsætte bestemmelser om, at der kræves forudgående godkendelse eller løbende anmeldelse af de almindelige og specielle betingelser i forsikringspolicer, af tariffer og af formularer og andre trykte dokumenter, som et forsikringsselskab agter at anvende over for forsikringstagerne. Med henblik på at kontrollere, at nationale bestemmelser om forsikringsaftaler overholdes, kan de alene kræve, at de pågældende betingelser og de øvrige dokumenter på opfordring skal kunne forelægges, uden at dette dog må gøres til en forhåndsbetingelse for, at et selskab kan udøve sin virksomhed.

Medlemsstaterne må hverken opretholde eller indføre krav om forudgående meddelelse om eller godkendelse af tarifforhøjelser, medmindre krav herom alene er et led i en almindelig priskontrolordning.«

4 Artikel 35 i direktiv 92/49, der findes i afsnit IV under overskriften »Bestemmelser vedrørende fri etableringsret og fri udveksling af tjenesteydelser«, bestemmer følgende:

»Artikel 16 i direktiv 88/357/EØF affattes således:

'Artikel 16

1. De kompetente myndigheder i hjemlandet meddeler inden for en frist på en måned efter den i artikel 14 nævnte meddelelse den eller de medlemsstater, på hvis område selskabet agter at udøve sin virksomhed i henhold til reglerne om fri udveksling af tjenesteydelser, følgende:

a) et certifikat, hvori det godtgøres, at selskabet råder over minimumssolvensmarginen beregnet i overensstemmelse med artikel 16 og 17 i direktiv 73/239/EØF

b) de klasser, inden for hvilke selskabet har ret til at virke

c) arten af de risici, som selskabet har til hensigt at dække i den medlemsstat, hvor der præsteres tjenesteydelser.

Samtidig underretter de det berørte selskab herom.

Medlemsstater, på hvis område et selskab agter at præstere tjenesteydelser og i forbindelse hermed dække risiciene i forsikringsklasse 10 i punkt A i bilaget

til direktiv 73/239/EØF bortset fra fragtførerens ansvar, kan kræve, at selskabet:

— meddeler navn og adresse på den i artikel 12a, stk. 4, i nærværende direktiv nævnte repræsentant

— fremlægger en erklæring om, at selskabet er blevet medlem af det nationale bureau og den nationale garantifond i den medlemsstat, hvor der præsteres tjenesteydelser.

2. Hvis de kompetente myndigheder i hjemlandet ikke fremsender de i stk. 1 nævnte oplysninger inden for den fastsatte frist, skal de inden for samme frist underrette selskabet om årsagerne hertil. Nægtelsen kan gøres til genstand for domstolsprøvelse i hjemlandet.

3. Selskabet kan begynde sin virksomhed på den attesterede dato, hvor det er blevet underrettet om den i stk. 1, første afsnit, omhandlede meddelelse.'«

5 Artikel 39, stk. 2 og 3, der findes i samme afsnit af direktiv 92/49, har følgende ordlyd:

»2. Filialmedlemsstaten eller den medlemsstat, hvor tjenesteydelserne præsteres, må ikke fastsætte bestemmelser om, at der kræves forudgående godkendelse eller løbende anmeldelse af de almindelige og specielle betingelser i forsikringspolicer, af tariffer og af formularer og andre trykte dokumenter, som selskabet agter at anvende over for forsikringstagerne. Med henblik på at kontrollere, at deres

nationale bestemmelser om forsikringsaftaler overholdes, kan de alene kræve, at ethvert selskab, der ønsker at udøve forsikringsvirksomhed på deres område i henhold til reglerne om fri etableringsret eller reglerne om fri udveksling af tjenesteydelser, på opfordring skal kunne forelægge de betingelser og andre dokumenter, som det agter at anvende, uden at dette dog må gøres til en forhåndsbetingelse for, at selskabet kan udøve sin virksomhed.

3. Filialmedlemsstaten eller den medlemsstat, hvor tjenesteydelserne præsteres, må hverken opretholde eller indføre krav om forudgående meddelelse om eller godkendelse af tarifforhøjelser, medmindre krav herom alene er et led i en almindelig priskontrolordning.«

6 Artikel 5 i direktiv 92/96, der findes i direktivets afsnit II under overskriften »Adgang til udøvelse af forsikringsvirksomhed«, indeholder følgende bestemmelse:

»Artikel 8 i direktiv 79/267/EØF affattes således:

'*Artikel 8*

...

3. Medlemsstaterne må ikke fastsætte bestemmelser om, at der kræves forudgående godkendelser eller løbende anmeldelse af de almindelige og specielle betingelser i forsikringspolicer, af tariffer, af det tekniske grundlag for beregningen af bl.a. tariffer og forsikringsmæssige hensættelser og af formularer og andre trykte dokumenter, som et forsikringsselskab agter at anvende over for forsikringstagerne.

Uanset stk. 1 kan hjemlandet med det ene formål at kontrollere, at nationale bestemmelser vedrørende de aktuarmæssige principper overholdes, kræve løbende anmeldelse af det tekniske grundlag for beregningen af tariffer og forsikringsmæssige hensættelser, uden at dette dog må gøres til en forhåndsbetingelse for, at et selskab kan udøve sin virksomhed.

Dette direktiv er ikke til hinder for, at medlemsstaterne opretholder eller indfører love eller administrative bestemmelser, der foreskriver godkendelse af vedtægterne og fremlæggelse af alt materiale, der er nødvendigt for den normale gennemførelse af tilsynet.

...'«

7 Artikel 29 i direktiv 92/96, der findes i afsnit III under overskriften »Harmonisering af betingelserne for udøvelse af forsikringsvirksomhed«, bestemmer følgende:

»Medlemsstaterne må ikke fastsætte bestemmelser om, at der kræves forudgående godkendelser eller løbende anmeldelse af de almindelige og specielle betingelser i forsikringspolicer, af tariffer, af det tekniske grundlag for beregningen af bl.a. tariffer og forsikringsmæssige hensættelser og af formularer og andre trykte dokumenter, som et forsikringsselskab agter at anvende over for forsikringstagerne.

Uanset stk. 1 kan hjemlandet med det ene formål at kontrollere, at de nationale bestemmelser vedrørende de aktuarmæssige principper overholdes, kræve løbende anmeldelse af det tekniske grundlag for beregningen af tariffer og

forsikringsmæssige hensættelser, uden at dette dog må gøres til en forhåndsbetingelse for, at et selskab kan udøve sin virksomhed.

...«

8 Artikel 35, der findes i afsnit IV i direktiv 92/96 under overskriften »Bestemmelser vedrørende fri etableringsret og fri udveksling af tjenesteydelser«, indeholder følgende bestemmelser:

»Artikel 14 i direktiv 90/619/EØF affattes således:

'*Artikel 14*

1. De kompetente myndigheder i hjemlandet meddeler inden for en frist på en måned efter den i artikel 11 nævnte meddelelse den eller de medlemsstater, på hvis område selskabet agter at udøve sin virksomhed i henhold til reglerne om fri udveksling af tjenesteydelser, følgende:

a) et certifikat, hvori det godtgøres, at selskabet råder over minimumssolvensmarginen beregnet i overensstemmelse med artikel 19 og 20 i direktiv 79/267/EØF

b) de klasser, inden for hvilke selskabet har ret til at virke

c) arten af de forpligtelser, som selskabet har til hensigt at dække i den medlemsstat, hvor der præsteres tjenesteydelser.

Samtidig underretter de det berørte selskab herom.

2. Hvis de kompetente myndigheder i hjemlandet ikke fremsender de i stk. 1 nævnte oplysninger inden for den fastsatte frist, skal de inden for samme frist underrette selskabet om årsagerne hertil. Afslaget kan gøres til genstand for domstolsprøvelse i hjemlandet.

3. Selskabet kan begynde sin virksomhed på den attesterede dato, hvor det er blevet underrettet om den i stk. 1, første afsnit, omhandlede meddelelse.'«

9 Artikel 39, stk. 2, der findes i samme afsnit af direktiv 92/96, bestemmer følgende:

»Filialmedlemsstaten eller den medlemsstat, hvor tjenesteydelserne præsteres, må ikke fastsætte bestemmelser om, at der kræves forudgående godkendelse eller løbende anmeldelse af de almindelige og specielle betingelser i forsikringspolicer, af tariffer, af det tekniske grundlag for beregningen af bl.a. tariffer og forsikringsmæssige hensættelser og af formularer og andre trykte dokumenter, som selskabet agter at anvende over for forsikringstagerne. Med henblik på at kontrollere, at deres nationale bestemmelser om forsikringsaftaler overholdes, kan de alene kræve, at ethvert selskab, der ønsker at udøve forsikringsvirksomhed på deres område i henhold til reglerne om fri etableringsret eller reglerne om fri udveksling af tjenesteydelser, på opfordring skal kunne forelægge de betingelser

og andre trykte dokumenter, som det agter at anvende, uden at dette dog må gøres til en forhåndsbetingelse for, at selskabet kan udøve sin virksomhed.«

De nationale bestemmelser

10 Den franske forsikringslovs artikel L. 310-8 indeholder følgende bestemmelser:

»Når en standardforsikringskontrakt første gang skal tages i brug i Frankrig, skal forsikrings- eller pensionsforsikringsselskabet give underretning herom til Økonomi- og Finansministeriet i henhold til betingelser, der er fastsat ved ministeriel bekendtgørelse.

Ministeriet kan stille krav om at få tilstillet kontraktdokumenterne eller det reklamemateriale, der vedrører en forsikrings- eller pensionsforsikringstransaktion.

Såfremt det må antages, at et dokument er i strid med lovgivningen eller bestemmelser udstedt i henhold til lovgivningen, kan ministeriet efter høring af det rådgivende udvalg for forsikring stille krav om ændringer af det eller bestemme, at det skal trækkes tilbage. I hastende tilfælde stilles der ikke krav om høring af det rådgivende udvalg for forsikring.«

11 Artikel A. 310-1 i nævnte lov indeholder følgende bestemmelse:

»Underretning som omhandlet i artikel L. 310-8, stk. 1, skal gives i form af et oplysningsskema, som udarbejder på fransk og indeholder de oplysninger, der er nævnt i bilaget til nærværende artikel.«

12 Efter bilaget til artikel A. 310-1 i samme lov skal de oplysningsskemaer, forsikringsselskaberne skal benytte ved underretningen af ministeriet, udformes på følgende måde:

»I — *Markedsføringsskema om ibrugtagning af en ny standardlivsforsikringskontrakt*

1. Det udbydende forsikringsselskabs navn og adresse.

2. Kontraktens handelsbetegnelse.

3. Kontraktens karakteristika.

   a) Kontraktens beskrivelse af den tilbudte forsikringsdækning.

   b) Kontraktens varighed.

c) Bestemmelser om betaling af præmie.

d) Bestemmelser om opsigelse og om fristen herfor.

e) Nødvendige formaliteter ved forsikringsbegivenhedens indtræden.

f) Supplerende oplysninger for visse kontrakttyper:

— livsforsikrings- eller pensionsforsikringskontrakter: omkostninger og godtgørelse til forsikringsselskabet ved tilbagekøb

— andre kontrakter med tilbagekøbsværdi: omkostninger ved tilbagekøb

— variabel kapital: angivelse af referenceværdierne og arten af porteføljesammensætningen

— gruppekontrakt: regler for opsigelse og overførsel.

g) Oplysninger om præmiebeløbenes fordeling på enkelte garantier, herunder hovedforsikringen og supplerende garantier.

4. Garanteret mindsteafkast og bonus:

   a) Garanteret rente og rentegarantiens varighed.

   b) Eventuelle garanterede mindstetilbagekøbsværdier, særlig loyalitetsgaranti, nedsættelsesværdi.

   c) Regler for beregning af bonus.

5. Markedsføringstidspunkt.

II — *Markedsføringsskema om ibrugtagning af en ny standardforsikringskontrakt for anden forsikring end livsforsikring*

1. Det udbydende forsikringsselskabs navn og adresse.

2. Kontraktens handelsbetegnelse.

3. Kontraktens beskrivelse af den tilbudte forsikringsdækning med angivelse af numrene på forsikringsklasserne (artikel R. 321-1 i forsikringsloven).

4. Drejer det sig om en gruppeforsikring (1)?

Ja
Nej

Hvis ja, oplyses reglerne om opsigelse og overførsel.

5. Er formålet med kontrakten alene at dække større risici som omhandlet i forsikringslovens artikel L. 111-6 (1)?

Ja
Nej

6. Omfatter kontrakten udelukkende risici, der befinder sig i Frankrig (1)?

Ja
Nej

7. Er det i kontrakten bestemt, at alene fransk ret finder anvendelse (1)?

Ja
Nej

8. Målkundekreds (1):

Private
Andre

9. Markedsføringstidspunkt.

(1) Sæt kryds.«

Den administrative procedure

13 Da Kommissionen var af den opfattelse, at artikel L. 310-8 og A. 310-1 i den franske forsikringslov ikke opfyldte de krav, der stilles til medlemsstaterne ved artikel 6, 29 og 39 i direktiv 92/49, og artikel 5, 29 og 39 i direktiv 92/96, idet disse nationale bestemmelser stiller krav om løbende underretning til myndighederne om de almindelige aftalevilkår i de kontrakter, som forsikringsselskaberne agter at markedsføre første gang på det franske område, opfordrede den ved skrivelse af 17. januar 1997 den franske regering til inden to måneder at fremsætte sine bemærkninger vedrørende denne tilsidesættelse af de nævnte direktivbestemmelser.

14 De franske myndigheder svarede ved skrivelse af 25. marts 1997, at medlemsstaterne efter direktiv 92/49 og 92/96 har ret til efterfølgende og stikprøvevis at føre tilsyn med kontrakterne for at kontrollere, om de nationale bestemmelser om forsikringsaftaler eller aktuarmæssige principper er overholdt. Formålet med artikel L. 310-8 i den franske forsikringslov er at muliggøre og effektivisere en

sådan kontrol, der er nødvendig både af hensyn til forsikringstilsynet og af hensyn til beskyttelsen af de forsikrede. Det krav, der stilles i denne bestemmelse, strider ikke mod fællesskabsretten, idet på den ene side de ønskede oplysninger adskiller sig fra de oplysninger og dokumenter, som ikke forudgående eller løbende må kræves fremlagt efter direktiv 92/49 og 92/96, mens på den anden side den fremsendelse af markedsføringsskemaer, som er foreskrevet i nævnte lov, ikke indebærer en forudgående godkendelse af forsikringsaftalerne, da underretning kan ske efter den første udbydelse på markedet. De franske myndigheder erkendte dog i deres skrivelse, at det var nødvendigt at tage affattelsen af de pågældende bestemmelser i forsikringsloven op til fornyet overvejelse for at fjerne eventuelle uklarheder.

15 Kommissionen ændrede ikke sin vurdering med hensyn til, at de franske bestemmelser var uforenelige med direktiv 92/49 og 92/96, og den fremsatte derfor den 30. december 1997 en begrundet udtalelse over for Den Franske Republik, hvori den fastholdt alle sine klagepunkter i åbningsskrivelsen og opfordrede Den Franske Republik til at træffe de foranstaltninger, der var nødvendige for at efterkomme den begrundede udtalelse inden to måneder fra dens meddelelse.

16 Da de franske myndigheder ikke besvarede den begrundede udtalelse og, så vidt Kommissionen kunne konstatere, heller ikke havde ændret forsikringslovens artikel L. 310-8 og A. 310-1 eller i hvert fald ikke havde meddelt, at der var sket en sådan ændring, besluttede Kommissionen at anlægge nærværende sag.

Realiteten

17 Den franske regering har i retsmødet oplyst, at artikel L. 310-8 i forsikringsloven — for at fjerne enhver uklarhed med hensyn til, om fremlæggelse af markedsføringsskemaerne skulle have karakter af en forhåndsbetingelse for

markedsføring af nye forsikringsaftaler — er blevet ændret ved artikel 91, stk. 1, i lov nr. 99-532 af 25. juni 1999 om opsparing og finansiel sikkerhed (JORF af 29.6.1999, s. 9487). Artikel L. 310-8 lyder efter ændringen således:

«Forsikrings- eller pensionsforsikringsselskaber underretter senest tre måneder efter, at en ny standardforsikringskontrakt er taget i brug, økonomiministeren herom i en form, der fastsættes ved ministeriel bekendtgørelse.«

18 Den franske regering har ikke bestridt, at det efter direktiv 92/49 og 92/96 er forbudt medlemsstaterne at indføre krav om en løbende underretning om de almindelige betingelser for kontrakter, som forsikringsselskaberne ønsker at tage i brug for første gang på deres område, og kun giver adgang til en efterfølgende, stikprøvevis kontrol af betingelserne.

19 Regeringen har imidlertid gjort gældende, at fællesskabsretten ikke indeholder nogen definition på begrebet »almindelige betingelser i forsikringspolicer«. Den har herved anført, at der ifølge den juridiske litteratur er tale om aftalebestemmelser, der er fælles for en gruppe aftaler, der indgås af den samme forsikringsgiver. Der stilles imidlertid ikke i markedsføringsskemaerne krav om oplysninger, der udgør almindelige betingelser i forsikringspolicer i denne forstand, idet der kun er tale om fremlæggelse af kortfattet information, uden at det er muligt på forhånd at gøre sig nogen idé om enkeltheder i de almindelige betingelser i forsikringspolicer.

20 Den franske regering har i den forbindelse gjort gældende, at den definition af almindelige betingelser i forsikringspolicer, som Kommissionen har gjort sig til talsmand for, vil medføre, at nogle direktivbestemmelser ikke kan virke efter hensigten, nærmere bestemt artikel 8, stk. 3, første afsnit, i Rådets første direktiv 73/239/EØF af 24. juli 1973 om samordning af de administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om adgang til udøvelse af direkte forsikringsvirksomhed

bortset fra livsforsikring (EFT L 228, s. 3), som ændret ved artikel 6 i direktiv 92/49, og artikel 8, stk. 3, tredje afsnit, i Rådets første direktiv 79/267/EØF af 5. marts 1979 om samordning af de administrativt og ved lov fastsatte bestemmelser om adgang til og udøvelse af direkte livsforsikringsvirksomhed (EFT L 63, s. 1), som ændret ved artikel 5 i direktiv 92/96. I disse bestemmelser, der er enslydende, hedder det, at »dette direktiv [ikke] er... til hinder for, at medlemsstaterne opretholder eller indfører love eller administrative bestemmelser, der foreskriver godkendelse af vedtægterne og fremlæggelse af alt materiale, der er nødvendigt for den normale gennemførelse af tilsynet«.

21 Hvis begrebet almindelige betingelser i forsikringspolicer, som hævdet af Kommissionen, skulle omfatte ethvert element i aftaleforholdet mellem forsikringsgiveren og den forsikrede, ville ordene »materiale, der er nødvendigt for den normale gennemførelse af tilsynet« miste deres indhold.

22 Ifølge den franske regering er markedsføringsskemaerne dokumenter, der er nødvendige for den normale gennemførelse af tilsynet ved efterfølgende stikprøvekontrol. Et sådant tilsyn kan ikke gennemføres uden den opgørelse og nærmere identifikation af forsikringsaftalerne, som de oplysninger, der anmodes om i markedsføringsskemaerne, giver grundlag for.

23 Den franske regering har herved gjort gældende, at de oplysninger, som kan fås fra hjemlandet, ikke er tilstrækkelige, idet de aftaler, der udbydes på markedet i den medlemsstat, hvor der bliver tale om fri udveksling af tjenesteydelser, ikke er de samme som dem, der udbydes i hjemlandet.

24 Kommissionen har på sin side fastholdt den argumentation, den udviklede i den begrundede udtalelse, og har tilføjet, at den nye affattelse af den franske

forsikringslovs artikel L. 310-8, selv om der deri er tale om en efterfølgende kontrol med de almindelige betingelser i forsikringspolicer, alligevel fastholder de elementer, der medfører, at en sådan kontrol får karakter af en løbende kontrol og dermed en kontrol, der strider mod kravene ifølge direktiv 92/49 og 92/96. Under alle omstændigheder kan ændringen, der blev vedtaget efter, at fristen ifølge den begrundede udtalelse på to måneder var udløbet, ikke antages at have bragt den overtrædelse, som Den Franske Republik kritiseres for i denne traktatbrudssag, til ophør.

25 Det bemærkes, at for så vidt angår en livsforsikringspolice, anmodes forsikringsselskaberne i markedsføringsskemaet om at give oplysninger om forsikringsaftalens karakteristika, bl.a. policens fastlæggelse af den tilbudte forsikringsdækning, kontraktens varighed, bestemmelserne om betaling af præmie, bestemmelser og frister for opsigelse af aftalen, de formaliteter, der skal opfyldes i tilfælde af forsikringsbegivenhedens indtræden, de præmier, der vedrører henholdsvis hovedforsikringen og supplerende garantier, markedsføringstidspunktet samt det garanterede mindsteafkast, herunder den garanterede rente.

26 Hvad skadesforsikringspolicer angår vedrører de oplysninger, som forsikringsselskaberne anmodes om i markedsføringsskemaet, policens definition af den tilbudte dækning, bestemmelserne for opsigelse og overførsel, den dækkede risikoart, dennes henførelse til Frankrig, anvendelse alene af fransk ret på policen, målkundekredsen samt markedsføringstidspunktet.

27 Det bemærkes herved, at ifølge artikel 6, 29 og 39 i direktiv 92/49 og artikel 5, 29 og 39 i direktiv 92/96 må en medlemsstat ikke stille krav om løbende anmeldelse af de almindelige og specielle betingelser i de forsikringspolicer, som et selskab agter at anvende på sit område over for forsikringstagerne.

28 Det må imidlertid konstateres, at forsikringsselskaberne med markedsføringsskemaerne anmodes om løbende for den pågældende medlemsstats myndigheder

at fremlægge en række oplysninger som dem, der er nævnt i præmis 25 og 26 i denne dom, der angår de almindelige betingelser i forsikringspolicer.

29 Forpligtelsen til løbende at anmelde oplysninger om sådanne betingelser udgør et krav, der strider mod det frie marked for forsikringsydelser i Fællesskabet, som skal gennemføres ved direktiv 92/49 og 92/96.

30 Det er korrekt, at enhver medlemsstat, på hvis område den frie udveksling af tjenesteydelser finder sted, i henhold til artikel 6 i direktiv 92/49 og artikel 5 i direktiv 92/96 har adgang til at føre tilsyn med de forsikringsaftaler, der udbydes på dens område.

31 Det skal dog herved bemærkes, at den pågældende medlemsstat allerede råder over oplysninger om de forsikringsklasser, inden for hvilke selskabet har ret til at virke, arten af de risici, som det har til hensigt at dække, samt et certifikat, hvori det godtgøres, at selskabet råder over den krævede minimumssolvensmargin, idet disse oplysninger meddeles den af de kompetente myndigheder i de øvrige medlemsstater i henhold til artikel 16 i Rådets andet direktiv 88/357/EØF af 22. juni 1988 om samordning af love og administrative bestemmelser vedrørende direkte forsikringsvirksomhed bortset fra livsforsikring, om fastsættelse af bestemmelser, der kan lette den faktiske gennemførelse af den frie udveksling af tjenesteydelser, og om ændring af direktiv 73/239 (EFT L 172, s. 1) og i henhold til artikel 14 i Rådets andet direktiv 90/619/EØF af 8. november 1990 om samordning af love og administrative bestemmelser vedrørende direkte livsforsikringsvirksomhed, om fastsættelse af bestemmelser, der kan lette den faktiske gennemførelse af den frie udveksling af tjenesteydelser, og om ændring af direktiv 79/267 (EFT L 330, s. 50), således som disse artikler er affattet ved artikel 35 i henholdsvis direktiv 92/49 og 92/96.

32 Efter artikel 6 i direktiv 92/49 og artikel 5 i direktiv 92/96 har en medlemsstat, på hvis område den frie udveksling af tjenesteydelser sker, også adgang til stikprøvevis og efterfølgende at anmode om oplysninger om de almindelige betingelser i forsikringspolicer, der udbydes i den. Disse bestemmelser udelukker imidlertid, at en sådan anmodning om oplysninger har karakter af en anmodning om løbende underretning.

33 Løbende anmeldelse — ved fremlæggelse af markedsføringsskemaer — af oplysninger, der vedrører de almindelige betingelser i forsikringspolicer, kan derfor ikke anses for en fremgangsmåde, der i medfør af artikel 6 i direktiv 92/49 og artikel 5 i direktiv 92/96 er nødvendig for den normale gennemførelse af tilsynet i den medlemsstat, på hvis område den frie udveksling af tjenesteydelser sker.

34 Herefter skal Kommissionens påstande tages til følge.

35 Det skal derfor fastslås, at Den Franske Republik har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 6, 29 og 39 i direktiv 92/49 samt artikel 5, 29 og 39 i direktiv 92/96, idet den har opretholdt artikel L. 310-8, sammenholdt med artikel A. 310-1 i den franske forsikringslov, hvorefter forsikrings- eller pensionsforsikringsselskaber, når de i Frankrig første gang tager en standardforsikringskontrakt i brug, løbende skal tilstille Økonomi- og Finansministeriet et oplysningsskema med oplysninger om de almindelige betingelser i deres forsikringspolicer.

Sagens omkostninger

36 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Kommissionen har nedlagt påstand om, at Den Franske Republik tilpligtes at betale sagens omkostninger, og Den Franske Republik har tabt sagen, bør det pålægges den at betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

1) Den Franske Republik har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 6, 29 og 39 i Rådets direktiv 92/49/EØF af 18. juni 1992 om samordning af love og administrative bestemmelser vedrørende direkte forsikringsvirksomhed bortset fra livsforsikring og om ændring af direktiv 73/239/EØF og 88/357/EØF (tredje skadesforsikringsdirektiv) samt artikel 5, 29 og 39 i Rådets direktiv 92/96/EØF af 10. november 1992 om samordning af love og administrative bestemmelser vedrørende direkte livsforsikringsvirksomhed og om ændring af direktiv 79/267/EØF og 90/619/EØF (tredje livsforsik-

ringsdirektiv), idet den har opretholdt artikel L. 310-8, sammenholdt med artikel A. 310-1 i den franske forsikringslov, hvorefter forsikrings- eller pensionsforsikringsselskaber, når de i Frankrig første gang tager en standardforsikringskontrakt i brug, løbende skal tilstille Økonomi- og Finansministeriet et oplysningsskema med oplysninger om de almindelige betingelser i deres forsikringspolicer.

2) Den Franske Republik betaler sagens omkostninger.

Moitinho de Almeida Sevón Gulmann

Puissochet Wathelet

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 11. maj 2000.

R. Grass D.A.O. Edward

Justitssekretær Formand for Femte Afdeling